

چشم‌انداز ۵ساله

قرار است امروز لایحه برنامه هفتم توسعه ایران تقدیم مجلس شود. به گفته سیدمحمد حسینی، معاون پارلمانی رئیس‌جمهوری، برنامه هفتم ۷بخش و ۲۲فصل دارد که در چارچوب اسناد بالادستی و ۲۶سیاست ابلاغی رهبر انقلاب و سند تحول دولت مردمی و با استفاده از تجربه اجرای ۶ برنامه گذشته و مسئله‌محور تنظیم شده است. آنچه امروز رونمایی خواهد شد نشان می‌دهد دولت سیزدهم چه تصویری از چالش‌های بنیادین به‌ویژه در حوزه‌های کلیدی اقتصادی ایران دارد و چه برنامه‌ای برای برون‌رفت از وضع کنونی و حرکت به وضعیت مطلوب آماده کرده است؟ تجربه برنامه‌های توسعه در ۳ دهه گذشته البته مطلوب نبوده و از این جهت انتظار می‌رود برنامه هفتم واقع‌بینانه، مسئله‌محور و با تکیه بر منابع مالی پایداری نوشته شده باشد و نقشه اجرایی دستیابی به اهداف کلان از جمله نرخ تورم تک‌رقمی، نرخ رشد سالانه ۸ درصدی و میزان منابع مالی لازم برای اجرای برنامه‌ها مشخص باشد. پرواض است که همه دولت‌ها داعیه دارند که برنامه آنها، بهترین بوده اما سؤال اینجاست که چگونه به جای تمرکز بر بهترین برنامه‌های روی کاغذ به سمت شدنی‌ترین برنامه در میدان عمل برسیم؟ به همین سبب فهرست کردن اولویت‌ها بدون درنظر گرفتن منابع لازم به‌معنای آن خواهد بود که برنامه، اساسا یک فهرست بلندی از آرزوهاست و گویا قرار هم نیست پاسخی به چالش‌ها باشد. دولت سیزدهم می‌تواند این سنت را بشکند و با آگاهی و چشم‌باز عمل کند و خود را اسیر بایدها و نبایدها نسیازد بلکه باید بین ممکن‌ها و غیرممکن‌ها تمایز قائل شود. از این حیث شاید بتوان انتظار داشت که برنامه هفتم، باید برنامه‌ای برای کاهش ناترازی‌های شدید در اقتصاد از جمله ناترازی بانکی و پولی، ناترازی بودجه سالانه و ناترازی در حوزه‌های استراتژیک آب، برق و انرژی باشد.

ایده‌ای جدید

برای تنوع معاملات بازار سرمایه

■ **خبر:** تیما میرزایی، کارشناس بازار سرمایه با اشاره به اینکه ابزارهای مشتقه بر پایه گواهی سپرده نفت خام نوسان‌های بازار را تا حد زیادی متعادل خواهد کرد، گفت: ابزارهای ارزی از جمله معاملات آتی گواهی سپرده نفت خام یکی از بهترین روش‌ها برای مهار نوسانهای نفت است.

■ **نقد:** یکی از ضعف‌های فعلی بازار سرمایه متنوع نبودن ابزارهای مالی مطابق با ذائقه سرمایه‌گذاران است. یکی از ابزارهای مالی که می‌تواند به رشد معاملات بازار سرمایه منجر شود و نقدینگی زیادی را جذب خود کند معاملات آتی است. در یک دوره راه‌اندازی معاملات آتی سکه در بورس کالا توانست سرمایه‌گذاران زیادی را جذب خود کند و حتی در آن دوره که این معاملات هنوز متوقف نشده بود، ارزش کل معاملات بورس کالا به دلیل انجام این معاملات از معاملات بورس تهران پیشی گرفت. سوابق معاملات آتی سکه در بورس کالا نشان می‌دهد در صورتی که ابزارهای جدید مطابق با نیاز بازار و سلیقه سرمایه‌گذاران فراهم نشود می‌تواند نقدینگی زیادی را جذب خود کند. در چنین شرایطی ایده راه‌اندازی معاملات آتی گواهی سپرده نفت خام می‌تواند ایده جذابی برای سرمایه‌گذاران باشد و حتی جای خالی معاملات آتی سکه را در بازار سرمایه پر کند. نخستین‌بار معاملات گواهی سپرده نفت خام اسفند پارسال در بورس انرژی آغاز شد.

سفارش‌گیری گواهی سپرده نفت خام به‌صورت ارزی و تسویه آن به‌صورت ریالی است و این امکان را برای معامله‌گران فراهم می‌کند که بر مبنای تغییرات قیمت جهانی نفت خام معاملات خود را انجام دهند.

ویژگی مهم گواهی سپرده نفت خام این است که بین قیمت این اوراق و قیمت جهانی نفت خام ارتباط وجود دارد و این اوراق در صورت انتشار می‌تواند از ابزارهای جذاب بازار سرمایه باشد و نقدینگی زیادی را جذب خود کند.

تغییرات یک‌ماهه قیمت مرغ

با وجود افزایش تولید مرغ و پیش‌بینی کاهش قیمت این کالای اساسی تا خردادماه، همچنان خبری از کاهش قیمت در بازار نیست و هر کیلو مرغ تازه کامل حدود ۲۰هزار تومان بالای نرخ مصوب به فروش می‌رسد. در مغازه‌های پروتئینی سطح شهر، هر کیلو مرغ تازه ۱۰۰ تا ۱۱۰ هزار تومان به فروش می‌رسد که نسبت به ماه پیش ۱۰ هزار تومان بالاتر رفته است. مرغ تفکیک‌شده هم نسبت به اردیبهشت دست کم ۱۱ درصد افزایش قیمت داشته است. در میادین میوه و تره بار قیمت مرغ تفکیک‌شده نسبت به ماه گذشته ۵ درصد افزایش داشته اما مرغ کامل همچنان ۴ هزار تومان زیر نرخ مصوب قیمت خورده است.

نام محصول	قیمت هر کیلو- تومان	قیمت هر کیلو- تومان	تغییر نسبت به سال قبل
مرغ کامل بسته‌بندی	۷۱,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	تغییر نسبت به سال قبل
ران مرغ بدون پوست و جزیی	۱۲۱,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	تغییر نسبت به سال قبل
مغز ران	۱۲۵,۹۰۰	۲۴۰,۰۰۰	تغییر نسبت به سال قبل
سینه مرغ یا استخوان	۱۲۷,۱۹۰	۱۷۰,۰۰۰	تغییر نسبت به سال قبل
ساق بدون پوست و ستر ساق	۱۳۶,۳۰۰	۱۸۰,۰۰۰	تغییر نسبت به سال قبل
ران و سینه بدون پوست	۱۲۸,۷۰۰	۱۷۰,۰۰۰	تغییر نسبت به سال قبل
بال کبابی ساده	۱۰۷,۱۰۰	۱۵۰,۰۰۰	تغییر نسبت به سال قبل
فیله مرغ	۱۸۸,۶۸۰	۲۳۰,۰۰۰	تغییر نسبت به سال قبل
شیش‌پس‌سینه بدون استخوان	۱۵۶,۹۰۰	۲۱۰,۰۰۰	تغییر نسبت به سال قبل
چونک‌کباب بی‌استخوان	۱۶۵,۴۰۰	۲۱۰,۰۰۰	تغییر نسبت به سال قبل

اقتصاد

“تازه‌ترین خبرها از افزایش فروش نفت و آزادسازی برخی منابع بلوکه‌شده ایران حکایت دارد. این موضوع می‌تواند جریان ورود ارز به کشور را تقویت و بازار ارز را در روزهای آینده تحت‌تأثیر قرار دهد

”

افزایش درآمد‌های ارزی و احتمال نزول بیشتر

تازه‌ترین خبرها نشان می‌دهد که به‌دنبال برخی از گشایش‌های سیاسی و افزایش فروش نفت جریان ورود ارز به کشور تقویت شده است. از یک سو، برخی خبرها حاکی از آن است که ارتباط بین صرافی‌های ایران و امارات بعد از ۵ سال به‌دنبال تعاملات دیپلماتیک دوباره برقرار شده است و از سوی دیگر تازه‌ترین اطلاعات نشان می‌دهد که منابع ارزی بلوکه شده ایران در عراق در حال آزادسازی است. دیروز در همین رابطه وزیر برق عراق مدعی شد که همه بدهی‌های گاز ایران پرداخت شده است.

اما نکته مهم این است که طبق تازه‌ترین گزارش‌ها، حجم صادرات نفت ایران افزایش یافته است. روز گذشته آژانس بین‌المللی انرژی گزارش داد با وجود اینکه تحریم‌های آمریکا پابرجاست ولی محموله‌های نفت خام ایران از پاییز گذشته ۲ برابر شده است و در ماه می به ۱.۶ میلیون بشکه در روز رسیده است.

طبق این گزارش میزان تولید ایران به ۲.۹ میلیون بشکه در روز رسیده است که بیشترین میزان از اواخر سال ۲۰۱۸ به شمار می‌رود. خبرگزاری‌های رويترز و بلومبرگ هم در گزارش‌های جداگانه‌ای از افزایش صادرات نفت ایران تا ۱.۵ میلیون بشکه در روز خبر دادند. خبرگزاری بلومبرگ در گزارش خود تأکید کرد: بیشتر این محموله‌ها به‌سوی چین، بزرگ‌ترین واردکننده نفت جهان می‌رود. افزایش فروش، ملموس‌ترین علامتی است که نشان می‌دهد ایران با ترمیم روابط با رقبای منطقه‌ای، تقویت رابطه با قدرت پیشرو آسیا، در حال تثبیت مجدد خود است. همایون فشارکاری، تحلیلگر مؤسسه کپلر هم در این‌باره گفت: صادرات نفت خام ایران برای کسانی که تمایل دارند در خرید ریسک کنند، بسیار جذاب است. مؤسسه مشورتی اس وی بی‌انرژی، پترو لاجستیک اس‌ای اف جی‌ای نیز معتقدند، میزان تولید نفت ایران احتمالاً از ۳ میلیون بشکه در روز هم بیشتر شده است.

تأثیر فروش نفت بر ارز

هر چند احتمالاً بخشی از درآمدهای حاصل از صادرات نفت در قالب کالا تهاثر خواهد شد، با این حال افزایش فروش نفت می‌تواند فشار را بر منابع ارزی کشور کم کند و منجر به ثبات بیشتر قیمت دلار و حتی افت آن در روزهای آینده شود. در واقع افزایش فروش نفت در کنار آزادسازی بخشی از منابع بلوکه شده ایران در سایر کشورها، می‌تواند فشار تقاضا بر بازار ارز را کاهش دهد و منجر به نزول بیشتر قیمت دلار شود. حتی اگر بخشی از این منابع، صرف تهاثر کالاها شود، باز هم افزایش درآمدهای نفتی می‌تواند فشار تقاضا را بر منابع در دسترس کم کند؛ به این معنا که دست دولت برای تأمین کالاهای اساسی و غیراساسی در قالب حواله‌های ارزی در کشور مبد، بازتر می‌شود و منابع در دسترس ارزی می‌تواند صرف کنترل بازار ارز شود.

تثبیت جایگاه ایران در تولید غذا

سازمان جهانی خواربار و کشاورزی ملل متحد(فاو) در جدیدترین گزارش خود از حفظ جایگاه ایران در شاخص تولید غذا خبر داده است

بوده، هند با ۱۳۰ میلیون و ۸۰۰ هزار تن در رتبه دوم و بنگلادش با ۳۸ میلیون و ۳۰۰ هزار تن در رتبه سوم قرار گرفته‌اند. همچنین در حوزه تولید گوشت، در سال ۲۰۲۲ کل تولید گوشت آسیا ۱۵۶ میلیون تن بوده که ۹۴ میلیون تن از این رقم سهم چین به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده گوشت این قاره بوده و هند با وجود دارا بودن جمعیتی تقریباً برابر با چین تنها ۱۱ میلیون تن گوشت در سال ۲۰۲۲ تولید کرده است. در سرفصل شیر و لبنیات، کل صادرات شیر و لبنیات کشورهای آسیایی در سال گذشته بالغ بر ۹ میلیون تن بوده که ۱۷ درصد از آن به ایران اختصاص داشته و کشورمان بزرگ‌ترین صادرکننده محصولات لبنی در آسیا شناخته شده است.

۸۰۰ هزار تن می‌رسد و گندم، برنج و جو ۸ غله مهم تولیدی کشورمان در این سال خواهد بود.

نمای کلی تولید غذا در دنیا و آسیا

برآوردهای سازمان جهانی خواربار و کشاورزی ملل متحد(فاو) حاکی از این است که احتمالاً کل تولید گندم دنیا در سال ۲۰۲۳ میلادی ۰.۶ درصد افزایش به ۱۳۸ میلیون و ۵۰۰ هزار تن برسد و جایگاه سیزدهمی ایران در تولید این محصول همچنان حفظ شود. آمارهای این سازمان، حاکی از این است که در سال ۲۰۲۲ میلادی، ۴۶۶ میلیون تن برنج در آسیا تولید شد که چین با تولید ۱۴۴ میلیون تنی بزرگ‌ترین تولیدکننده این محصول در آسیا

برآورد تولید گوشت و لبنیات ایران در سال ۲۰۲۳				برآورد تولید و واردات غلات ایران در سال ۲۰۲۳			
گوشت گوساله	گوشت گوسفند	گوشت مرغ	شیر و لبنیات	گندم	جو	برنج	دانه‌های روغنی
تولید	تولید	تولید	تولید	تولید	تولید	تولید	تولید
۳۷۱/۰۰۰ تن	۲۹۵/۰۰۰ تن	۱/۸۸۴/۰۰۰ تن	۷/۸۲۰/۰۰۰ تن	۱۳/۰۰۰/۰۰۰ تن	۳/۰۰۰/۰۰۰ تن	۱/۹۰۰/۰۰۰ تن	۹۰۰/۰۰۰ تن
تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل
۲/۵ درصد	۲/۱ درصد	۱/۹ - درصد	۰/۳ - درصد	صفر درصد	صفر درصد	۱۷/۴ - درصد	صفر درصد
جایگاه ایران در تولید غذای جهانی				جایگاه ایران در تولید غذای جهانی			
سیزدهمین بزرگ‌ترین	یازدهمین بزرگ‌ترین	سیزدهمین بزرگ‌ترین	بزرگ‌ترین	سیزدهمین بزرگ‌ترین	یازدهمین بزرگ‌ترین	سیزدهمین بزرگ‌ترین	بزرگ‌ترین
تولیدکننده بزرگ گندم دنیا	تولیدکننده بزرگ برنج آسیا	تولیدکننده بزرگ گوشت آسیا	تولیدکننده بزرگ لبنیات آسیا	تولیدکننده بزرگ گندم دنیا	تولیدکننده بزرگ برنج آسیا	تولیدکننده بزرگ گوشت آسیا	تولیدکننده بزرگ لبنیات آسیا
۲۰ - درصد	۶۰/۷ - درصد	۱۱/۱ - درصد	۸/۷ درصد	۴/۰۰۰/۰۰۰ تن	۲/۸۰۰/۰۰۰ تن	۱/۶۰۰/۰۰۰ تن	۲/۵۰۰/۰۰۰ تن
تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل	تغییر نسبت به سال قبل
واردات	واردات	واردات	واردات	واردات	واردات	واردات	واردات

اینفوگرافیک: همشهری - بهروز قلی پور

همشهری

اصل ماجرا

فتنه لوازم غیراستاندارد

مدیرعامل شرکت برق منطقه‌ای تهران، استفاده غیراصولی از کولرهای گازی، به‌خصوص انواع غیراستاندارد این کولرها را یکی از دلایل عمده افزایش مصرف برق در بخش خانگی دانسته و می‌گوید: در زمینه خرید کولر باید به برچسب انرژی کالا دقت ویژه‌ای نشود و علاوه بر اینکه باید گرید A داشته باشد، لازم است از سوی شرکت معتبری نیز ضمانت شود. به گفته حبیب فراگوزلو، وسایل برقی با گرید پایین علاوه بر تحمیل هزینه‌های بالای برق به مشترکان، فشار مضاعف بر شبکه و ایجاد خسارت، آلودگی‌های زیست‌محیطی نیز به‌دنبال دارند، اما اصل ماجرا چیست؟

سال‌ها پیش که هنوز مصرف برق صنعتی چندان افزایش نیافته بود و برق تجاری و خانگی نیز مصرف محدودتری داشت، تراز تولید مصرف برق کشور به‌گونه‌ای بود که رواج استفاده از لامپ‌های رشته‌ای و کولرهای گازی پرمصرف را نیز تساب می‌آورد و به‌واسطه قیمت‌گذاری دستوری انرژی در کشور، هزینه مصرف بالای برق نیز به مشترک تحمیل نمی‌شد. این معادله، به‌تدریج با توسعه صنایع و سربس‌شدن تراز تولید و مصرف برق تغییر کرد و دولت‌ها در کنار ترویج استفاده از مسالل برقی کم‌مصرف، هزینه ریالی مشترکان برق را افزایش دادند. در این میان، وقوع تنش ارزی و جهش قیمت کالا و خدمات در اقتصاد ایران که با موج جدید تحریم‌های ظالمانه توأم شد، از یک‌سو با جهش چندین برابر قیمت لوازم خانگی برقی، مانع تعویض وسایل برقی پرمصرف شد و از سوی دیگر با توقف واردات لوازم برقی استاندارد و شبه‌انحصاری شدن تولید این لوازم در داخل، وضعیتی ایجاد کرد که کالاهای برقی بی کیفیت و غیراستاندارد خارجی به‌راحتی در کشور مونتاژ شوند. این وسایل که البته از نظر قیمت همپا با حتی گران‌تر از لوازم معروف و برطرف‌دار خارجی هستند، هرگز قادر به استفاده بهینه از برق مصرفی نیستند و ضمن فشار به شبکه برق کشور، هزینه‌های بالایی نیز به مشترکان وارد می‌کنند. با نگاهی دیگر، فرهنگ استفاده از لوازم برقی پرمصرف به‌خصوص کولرهای گازی همچنان با استانداردهای مدنظر وزارت نیرو فاصله دارد. بر اساس آمارهای وزارت نیرو، با افزایش یک درجه‌ای دمای تنظیم کولر گازی، حدود ۳ درصد از مصرف برق آن کاسته می‌شود. اگر درجه تنظیم کولرهای گازی را دوستانه‌های سرمایه‌شنی به جای ۱۸ درجه روی ۲۵ درجه قرار گیر، حدود ۲۰ درصد از مصرف برق آنها کاهش پیدا خواهد کرد. اما نکته اینجاست که شهروندان باید این کار را صرفاً برای رهایی از قبض‌های برق سنگین، بلکه برای کمک به تأمین پایدار برق در کشور انجام دهند؛ درحالی‌که در فرهنگ فعلی مصرف برق و آب، همچنان کسانی که قدرت مالی پرداخت هزینه‌های پرمصرفی را دارند، خود را مقید به مصرف بهینه نمی‌دانند؛ این سخت‌ترین بخش برای فرهنگ‌سازی مصرف انرژی است. پرکردن استخر از آب شرب در فصل تابستان و استفاده از کولرهای گازی بدون رعایت اصول محصورسازی و عایق‌بندی فضا، مسئله‌ای است که برای شهروندان فقط هزینه در پی دارد، اما برای جامعه به‌واسطه نا پایدار شدن توزیع انرژی، زحمت مضاعف به‌دنبال خواهد داشت.

بازار

شوک جدید دلار به خودرو

بازار خودرو بعد از ۲ ماه روند کاهشی در قیمت، روز گذشته دوباره افزایشی شد و بعضی از خودروهای پرتقاضا بین ۱۰ تا ۳۰ میلیون تومان گران شدند.

به گزارش همشهری، کارشناسان و فعالان بازار مهم‌ترین دلیل تغییر یکباره رفتار بازار خودرو را توقف مسیر نزولی قیمت دلار ارزیابی می‌کنند، اما در کنار این عامل، می‌توان طولانی‌تر شدن زمان تحویل خودرو به متقاضیان هر حله دوم طرح فروش یکپارچه و همچنین لغو ممنوعیت ثبت‌نام و خرید خودرو برای دارندگان پلاک فعال بالای ۵ سال را نیز از دیگر عوامل تأثیرگذار بر بازار خودرو دانست؛ عواملی که با سنگین‌تر کردن کفه تقاضا، توانسته‌اند تا حدودی قیمت موجودی بازار خودرو را افزایش دهند.

روند صعودی قیمت خودرو در بازار که از پاییز سال گذشته شتاب گرفته بود، تا فروردین امسال ادامه یافت اما کاهش نوسانات بازار ارز و تحویل خودروهای طرح یکپارچه، نمودار رو به بالایی قیمت خودرو در بازار را کاهشی کرد. در هفته‌های اخیر نیز پایین آمدن نرخ ارز و اخبار مثبت سیاسی در کنار مصوبه شورای رقابت درباره خودروهای مونتاژی و آغاز زمان‌بندی تحویل نخستین خودروهای وارداتی، عواملی بودند که در مجموع کاهش چشمگیری را در قیمت انواع خودروها باعث شدند و مصرف‌کنندگان را به تداوم نزول قیمت‌امیدوار کردند.

دور جدید افزایش قیمت اگرچه به‌طور محدود و در برخی خودروها رقم خورده اما از آنجایی که خودروهای پرتقاضایی از جمله ۲۰۶ و پراید را شامل شده، باعث نگرانی است. با این حال پیش‌بینی فعالان بازار این است که تسریع در روند تحویل خودروهای وارداتی و به جریان افتادن روند واردات خودروهای کار کرده بتواند شرایط را در بازار به تعادل برساند.

نام خودرو	۲۷ خرداد	رشد قیمت
پراید ۱۱۱	۳۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
پراید ۱۳۱	۳۴,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
پراید ۱۵۱-۱۴۰۲	۲۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
۲۰۶ تیپ ۲-۱۴۰۱	۴۸,۰۰۰,۰۰۰	۲۲,۰۰۰,۰۰۰
۲۰۶ پانوراما-۱۴۰۲	۵۴,۰۰۰,۰۰۰	۳۵,۰۰۰,۰۰۰
۲۰۷ VMC-تومات-۱۴۰۳	۷۳,۰۰۰,۰۰۰	۳۵,۰۰۰,۰۰۰
۲۰۷ تومات-۱۴۰۳	۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۵,۰۰۰,۰۰۰
۲۰۷ تومات پانوراما-۱۴۰۳	۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰
۲۰۷ دنا-۱۴۰۳	۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰,۰۰۰
۲۰۷ دنا دزدی پانوراما-۱۴۰۳	۶۴,۰۰۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰